

Mødet den 12. Februar 1914.

Fraværende: Harald Jensen, N. Joh. Laursen og Magnus Nielsen.

1. (J. Nr. 25²⁴—1913). Skrivelse fra Indenrigsministeriet om Bevilling fra Th Jensen Abildskou til at drive **Beværtning med Udskænkning af stærke Drikke** i Centralhotellet.

Til Efterretning.

2. (J. Nr. 181—1913). Meddelelse fra **Overligningskommissionen** om Forandringer i November Tilægsligning 1913.

Til Efterretning.

3. (J. Nr. 318—1913). Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse angaaende **Forskønnelsesforeningens Forslag til en Omordning af Østbanetorvet**.

Møller erindrede om, at Forskønnelsesforeningen for en Tid siden havde indgivet et Forslag til Omordning af Østbanetorvet og tilbudt at tilskyde 2000 Kr. til Forslagets Gennemførelse. Forslaget var særdeles tiltalende og vilde uden Tvivl bevirke, at Østbanetorvet fremstod i en ny og bedre Skikkelse. Efter Stadsingeniørens Opførelse vilde Forslagets Udførelse koste ca. 5600 Kr., hvoraf altsaa Foreningen betalte de 2000 Kr.,

men heri var dog ikke indbefattet Anlægget nærmest ved Banegaarden, som maatte vente, til man fik bedre Raad. Udvalget kunde indstille, at Byraadet billigede Planen og bragte den til Udførelse, og at Udgiften, altsaa det Beløb, der medgik ud over de 2000 Kr. fra Foreningen, blev taget af Boulevardkontoen.

Overgik til 2. Behandling.

4. (J. Nr. 542—1913). Indstilling fra Kirkegaardsbestyrelsen med Forslag til en **Indgangsportal ved Østbanetorvet til Sandgravstien.**

Formanden forelagde Forslaget, der gik ud paa at anbringe en Portal med Omgivelser fra Østbanetorvet til Sandgravstien efter en foreliggende Tegning. Udgiften, 3000 Kr., henstillede Bestyrelsen taget af Kontoen for Knudrisbakkes Inddragelse under Kirkegaarden. Det var en smuk Afslutning paa denne Inddragelse, man nu tilsigtede foruden en Tilføjelse til det af Forskønnelsesforeningen indbragte Forslag om Østbanetorvets Udsmykning. Det var vel et ret stort Beløb, der vilde medgaa, men der var nu ofret saa mange Penge paa dette Parti, at man ogsaa nok kunde tage dette sidste Beløb med. Skulde Byraadet mene, at Udgiften var for stor, vilde man lade indrette en almindelig Indgang, men en saadan vilde dog vist komme til at se vel tarvelig ud paa det fremskudte Sted.

Jakob Jensen anbefalede at følge Kirkegaardsbestyrelsens Indstilling.

Mikael Johansen anbefalede at lade Sagen gaa til Budgetudvalget.

Overgik til 2. Behandling.

5. (J. Nr. 561—1913). Fra Sygehusudvalget forelaa følgende Indstilling om **Udvidelse af Kommunehospitalet:**

»Man skal herved tillade sig at fremsende skitserede Forslag vedrørende Udvidelsen af Kommunehospitalet til Byraadets Godkendelse.

Udvalget skal anbefale Tilslutning til vedlagte Forslag I, subsidiaer Forslag III.

Udvidelsen omfatter:

1. En medicinsk Afdeling paa 112 Senge med tilhørende Rum, samt i Kælderetagen af samme Bygning: Badeanstalt, Diætkøkken, Radiumstation og Apotek m. m.
2. En Bygning for Laboratoriearbejder og patologiske Undersøgelser.
3. En Funktionærbolig med Lejlighed for: 1 Maskinmester, 1 Oldfrue, 1 Plejemoder, 1 Økonoma samt 16 Værelser for Sygeplejersker, Elever, og Piger.
4. En Lægebolig med Lejlighed for 2 Reserve-læger, 7 Kandidater samt 1 Dispensator.
5. Ombygning af den nuværende Staldbygning, som derefter vil komme til at indeholde: Garage, Isfabrik, Lejlighed for en Chauffør samt Værelser for 12 Karle.
6. Udvidelse af Hospitalets Kontor og Køkken.

ad 1. I Henhold til medfølgende grafiske Fremstilling af Hospitalets Belægning siden 1909 vil man se, at selv med den nu projekterede Udvidelse vil det dog fremdeles være nødvendigt at benytte Sct Joseph Hospital, saafremt Tilgangen til Hospitalet stadig vil stige, og der ikke ved Oprettelse af Plejehjem for syge eller ved Udvidelse af de under Kommunen bestaaende Sygeafdelinger uden for Hospitalerne skaffes Kommunehospitalet nogen Lettelse. Der vil saaledes kunne invendes, at den projekterede Udvidelse er for lille, men den Plads, der for Tiden er tillagt Hospitalet til Udvidelse, tillader ikke større Be-

byggelse, og naar Kommunen faar en saa stor medicinsk Afdeling som paatænkt, er Aarhus i Forhold til de fleste andre Byer her i Landet rigelig forsynet med Hospitalsplads. Dertil kommer, at Kommunen i de senere Aar jo har ofret saa meget paa Udvidelse af Hospitalet, at man næppe med Hensyn til Byens finansielle Forhold kan forsvare for Tiden at anvende yderligere Beløb hertil. Man skal derimod tillade sig at henstille, at det nordøst for Kommunehospitalet liggende Areal som vist paa Plan II forbeholdes Hospitalet til fremtidig Udvidelse. Diætkøkkenet i den medicinske Afdelings Kælderetage skal forsyne hele Hospitalet med Diætkost, en Foranstaltning, som man har ment vil være baade billigere og bedre end den, at Hovedkøkkenet leverer saavel Fuldkost som Diætkost.

ad 2. I Henhold til Lov om Apotekervæsenet af 1913 § 12 som bestemmer, at »Hospitalet, Sygehuse, Sanatorier, Sindssygehospitalet og lignende Anstalter, som drives af Stat eller Kommune, eller som nyder saadant Statstilskud, at de efter justitsministerielt Skøn maa sidestilles med disse, har Ret til ved en paa Hospitalet ansat farmaceutisk Kandidat, for hvem de nødvendige Lokaler og Apparater m. m. stilles til Raadighed, at lade tilberede Lægemidler til de paa vedkommende Anstalt til Behandling liggende Patienter og til dettes Personale samt til Patienter paa og Personale ved andre under samme Institution hørende Hospitalet«, har man ment, at det vilde være det rigtigste, at Kommunen indrettede Lokaler til en Dispensationsanstalt. Selv om Hospitalsforbruget af Medicin i Øjeblikket maaske er for lille til, at det kan betale sig for Hospitalet at dispensere, vil der

dog næppe gaa lang Tid, før Forbruget er saa stort, at der aarlig herved kan tjenes betydeligt.

Tilbygningen til Kapellet (Lokaler for Laboratoriearbejder og patologiske Undersøgelser) er nødvendig til Hospitalets eget Brug. Desuden er her indrettet Lokaler for en Prosektor, og da Staten ønsker, at en saadan for Jylland ansættes her i Byen, tør man vel forvente, at Staten ogsaa vil tage Andel i vedkommendes Løn, naar Kommunen stiller de nødvendige Lokaler til Raadighed. I Bemærkninger til Lovforslag om Embedsvæsenets Ordning hedder det, at sagkyndig Assistance »for Øernes vedkommende vil kunne overdrages Universitetets retsmedicinske Institut i København, for Jylland en Prosektor, der forventes ansat af Aarhus Kommune med Bopæl i nævnte By«.

ad 3 og 5. Størstedelen af Hospitalets Funktionærer bor under Forhold, som langt fra er tilfredsstillende, og for at raade Bod herpaa samt for at skaffe Plads til nogle flere Funktionærer har man foreslaaet Opførelse af en Funktionær-bolig samt Ombygning af Staldbygningen. Man har saaledes ment, at det vilde være heldigt at have en gift Chauffør, hvorfor der er tænkt indrettet en 3 Værelses Lejlighed for en saadan. Ligeledes har man efter indtrængende Opfordring fra Hospitalets Læger i denne Bygning ladet projektere et Lokale til Undervisningsbrug navnlig for Sygeplejeelever.

ad 4. For Tiden har Hospitalet 2 Reserve-læger og 4 Kandidater, hvoraf 1 Reservelæge og 1 Kandidat bor i Byen, men naar den nye Afdeling kan tages i Brug, har Hospitalet Brug for 2 Reservelæger og 7 Kandidater. Da imid-

lertid Foreningen af yngre Læger forlanger, at Hospitalet skal stille til Raadighed for Reserve-lægerne en Bolig for en gift, og da man derved dels faar ældre og bedre uddannede Reserve-læger og dels kan beholde dem noget længere, saa fremsætter Udvalget Forslag om at indrette til Brug for Hospitalets Reservelæger 2 Lejligheder paa 3 à 4 Værelser.

Udgifterne ved de her foreslaaede Foranstaltninger udgør i Henhold til medfølgende Overslag fra Arkitekten Forslag I 817000 Kr., hertil maa lægges ca. 50000 Kr. til Inventar. Dette Forslag forudsætter, at Kommunen opfører et kommunalt Vadskeri, da Funktionærbygningen efter Forslaget skal ligge paa det nuværende Vadskeris Plads. Efter Forslag III bibeholdes Hospitalets Vadskeri. Dette Forslag er ca. 60000 Kr. dyrere, men heraf vil dog kunne spares ca. 30000 Kr., hvis Kommunen i en nær Fremtid opfører omskrevne »kommunale Vadskeri«.«

M o u s t e n bemærkede, at Udvalget i Overensstemmelse med gammel Praksis forelagde en Skitse, saaledes at Byraadet kunde faa Lejlighed til at foretage Rettelser, hvis det mente, der var Anledning dertil. Selve Spørgsmaalet om Udvidelsen af Kommunehospitalet var ofte drøftet, og man havde stedse været klar over, at en Udvidelse var nødvendig, hvor omfattende den skulde være, og hvorledes den skulde foretages kunde drøftes. Taleren udviklede dernæst de i Indstillingen omtalte Aarsager til, at Udvalget ikke var kommet med Forslag om en Udvidelse, der kunde slaa til for en længere Aarrække og bemærkede herunder, at man, naar Udvidelsen var gennemført, vilde være nogenlunde ligestillet med andre

Byer med Hensyn til Hospitalsvæsen. Regelen var, at der skulde være 5 Senge pr. 1000 Indbyggere, hvilket altsaa for Aarhus Vedkommende vilde sige 350 Senge, naar man regnede med 70000 Indbyggere, og efter Udvidelsen vilde man have 433 Senge minus 80 Senge for epidemiske Patienter, altsaa 353, hvilket kun var 3 mere end det normale Tal. Taleren gik dernæst over til en Redegørelse af Forslaget, saaledes som det er aftrykt ovenfor. Med Hensyn til det i Indstillingen omtalte Apotek gjorde han udtrykkelig opmærksom paa, at der ikke nu blev indstillet at oprette Apoteket, men kun at indrette Lokalerne til det, saaledes at man i Løbet af nogle Aar kunde etablere Apoteket, hvis man fandt det formaals-tjenligt. Under Omtalen af den projekterede Funktionærbolig udtalte Taleren, at det var aldeles utilladeligt at fortsætte med de yderst daarlige Boligforhold for Hospitalets Funktionærer, 70—80 Personer ialt. Endvidere omtalte han Udvidelsen af Kontoret med 1 Værelse og Indretningen af et Udvalgsværelse. Han gennemgik dernæst Forslaget med Hensyn til Placeringen af de forskellige Bygninger og bemærkede herunder, som ogsaa fremhævet i Indstillingen, at Udvalget helst saa Funktionærboligen lagt paa det nuværende Vadskeris Plads. Det vilde derfor være nødvendigt, at Vadskeriet blev flyttet, og dette passede godt med Tanken om at opføre et kommunalt Vadskeri. Maaske kunde Hospitalet hjælpe sig ved at faa vadsket i Byen, men et kommunalt Vadskeri vilde være det bedste. Subridiært indstillede Udvalget, at Funktionærboligen blev lagt ved Randers Landevej, hvilket nok vilde kunne forsvares. Sluttede Byraadet sig til Tanken herom, vilde hele Udvidelsen komme til at koste 880000 Kr. plus

50000 Kr. til Inventar, medens Bekostningen efter Forslag I, som Udvalget helst ønskede, kun blev 817000 Kr. Her maatte det imidlertid erindres, at der yderlig vilde komme Udgift til det kommunale Vadskeri. I Dag ønskede Udvalget altsaa Tilladelse til at fortsætte Arbejdet enten efter Plan I eller Plan III. Plan II mente Udvalget ikke kunde bruges.

M i k a e l J o h a n s e n antog, at en Del af Byens Borgere vilde blive forbavsede over saa hurtigt, efter at man havde faaet et nyt Hospital til en lille Million, at møde Forlangendet om endnu en Udvidelse af Kommunehospitalet til en anden lille Million. Om Udvidelsen var nødvendig, vidste Taleren ikke, men han vilde i hvert Fald foreslaa Sagen henvist til Budgetudvalget, for at dette kunde overveje, om nogen Besparelse var mulig. Taleren vidste ikke, om Hospitalsvæsenets Administration var for dyr, men han var derimod klar over, at Betalingen for Patienters Indlæggelse var for lav og lavere end i andre Byen. Det var snart 50 Aar siden, at den almindelige Betaling, 1 Kr. 70 Øre, var blevet fastsat, og selv denne Betaling fik man ikke af de 75 %, der var Medlemmer af anerkendte Sygekasser, og for hvem man kun fik 85 Øre. Taleren vilde derfor henstille til Udvalget atter at overveje, om Betalingen ikke kunde forøjes ret betydeligt. Det var ganske forstaaeligt, at Udvalget ønskede Hospitalsvæsenet saa godt, at det maaske blev det bedste i Landet, men der maatte ogsaa tages Hensyn til, om man havde Raad. Taleren spurgte, om de mange Ombygninger var nødvendige, og om Udvidelsen ikke ved Tilbygninger kunde faas billigere. Taleren vilde gerne have oplyst, hvad hver Seng kostede, da den almindelige

Takst blev fastsat, og hvad den kostede nu, samt om Udgiften pr. Seng i andre Byer, der svarede til Aarhus. Taleren var ikke enig med Udvalget i, at der burde oprettes et Apotek. Man burde i hvert Fald vente, til det kunde betale sig. Foreløbig skulde han nøjes med at foreslaa, at Forslaget blev henvist til Budgetudvalget mulig suppleret med bygningskyndigt Medlem, og at de af ham ønskede Oplysninger blev skaffet til Veje.

Jakob Jensen skulde ikke komme ind paa, om Administrationen var for dyr, men kun erindre om, at Hr. Mikael Johansens Partifæller havde haft Hovedindflydelsen paa Administrationen, eftersom de i mange Aar og indtil for nylig havde haft baade Formandspladsen og Flertallet i Udvalget. Selvfølgelig kunde der altid være nogen Forskel paa Administration af de forskellige Byers Hospitalsvæsen, men det vilde næppe være heldigt, om man her i Aarhus kom ned paa de mindste Udgifter paa dette Omraade. Naar Hr. Mikael Johansen havde udtalt, at han ikke vidste, om Udvidelsen var nødvendig, vilde Taleren bemærke, at hvis Hr. Mikael Johansen havde været oppe paa Kommunehospitalet og set, hvorledes Forholdene var, vilde han have fundet Udvidelsen aldeles nødvendig. En stor Del Forhold deroppe var nær ved at være en Skandale, saaledes Funktionærernes Boligforhold, Vadskeriet og mange af Arbejdslokalerne. Da Hospitalet blev bygget, lød der et Ramaskrig om, at der blev bygget for stort, og at Hospitalet aldrig vilde blive belagt, derfor blev adskilligt projekteret for smaat. At meget derfor nu var ganske uanstændigt, sagde sig selv. Dette skulde dog ikke være en Kritik over de Mænd, der byggede Hospitalet. I Vadskehuset var der ikke Halvdelen af den

Plads, der burde være, og Rummet var saa lavt, at Dampen var meget generende for dem, der skulde arbejde i det. Folkelokalerne var ganske uanstændige. Og saaledes var det paa mangfoldige Omraader. Byraadet havde da ogsaa længe været fortrolig med, at man skulde have et nyt Hospital, og dette var yderlig fastslaaet, den Gang man ansøgte Regering og Rigsdag om at faa et Tilskud paa 70000 Kr. til et Tuberkulosehospital, idet man vidste, at naar man fik dette, vilde det være nødvendigt at bygge en medicinsk Afdeling. At der allerede nu saa kort efter Opførelsen af Marselisborg Hospital skulde bygges endnu et Hospital laa i, at Opførelsen af Marselisborg Hospital, der egentlig blev besluttet i 1900, var blevet forhalet altfor længe. Den foreslaaede Udvidelse var absolut nødvendig og ikke til at komme uden om. Taleren mente ikke, at man nu skulde bevilge et Tillæg af Areal til en senere Udvidelse af Kommunehospital, idet det sikkert vilde være heldigere, naar Hospitalet igen skulde udvides, at bygge et helt nyt Hospital. Et Hospital kunde ogsaa blive for stort. Taleren anbefalede at vælge Plan I og ikke Plan III, da det vilde være et Vansyn at lægge Funktionærboligen ud mod Randers Landevej. Der var talt saa meget om Oprettelsen af et kommunalt Vadskeri, at sikkert alle var klar over, at det maatte drives sammen med den paatænkte Arbejdsanstalt, som jo næppe kunde lade vente længe paa sig, saaledes som Forholdene var paa Fattiggaarden. Det var meget naturligt, at Udvalget kom med Forslag om Lokaler til et Apotek og en Prosektor. Vilde man tænke paa at hæve Aandsniveauet og paa at faa et medicinsk Fakultet herover, maatte man arbejde

derpaa, naar der var Lejlighed dertil og stykkevis skaffe det til Veje, der betingede Fakultetet.

M o u s t e n hævdede, at Spørgsmaalet om en medicinsk Anstalt blev afgjort, den Gang man søgte og fik bevilget Tilskud til et Tuberkulose-hospital. Man havde nu 304 Patienter paa Kommunehospital og Set. Josefshospitalet, hvilket var saa mange, at man maatte afvise en Del. Efter at Udvidelsen var foretaget, vilde man kunne have 277 Patienter paa Kommunehospital, altsaa 27 færre end man havde i Dag. Den foreslaaede Udvidelse var altsaa saa lille, som den kunde være. Udgiften pr. Patient pr. Dag var her i Aarhus 3 Kr. 26 Øre plus Forrentning og Amortisation, i Odense var Udgiften 3 Kr. 48 Øre, i Aalborg 3 Kr. 47 Øre, paa Københavns Amts Sygehus 4 Kr. 87 Øre og i Randers 3 Kr. 46 Øre. Det hastede naturligvis ikke med at udlægge Areal til en senere Udvidelse af Kommunehospital, men det maatte dog erindres, at det vilde være dyrere at opføre et nyt Hospital andet Steds end at udvide det gamle.

M ø l l e r fandt det meget rart, om man altid kunde være med Tiden, men mente, man ikke altid havde Raad dertil. Han forudsatte, at det foreliggende Forslag med Planer og Beregninger var forsvarligt og skulde derfor kun beskæftige sig med Sagens finansielle Side. I 1909 havde Kommunen optaget et meget stort Laan, og det havde været en Forudsætning, at dette skulde strække til i 10 Aar. Allerede nu var der kun $1\frac{1}{4}$ Million tilbage, og blev det foreliggende Forslag, der lød paa en lille Million, vedtaget, vilde der kun være $\frac{1}{4}$ Million tilbage af Laanet. Spørgsmaalet vilde da være, om denne $\frac{1}{4}$ Million kunde slaa til for de næste 5 Aar, og det maatte vist anses for meget tvivlsomt. Det maatte saaledes

anses for meget sandsynligt, at der i Løbet af 3—4 Aar skulde bygges en ny Skole til ca. 400000 Kr., og Elektricitetsværket fik i Løbet af et Par Aar Brug for en ny Motor til ca. 200000 Kr. Dertil kom Arbejdsanstalten med det kommunale Vadskeri. Taleren vidste ikke, hvor Pengene til alt dette skulde komme fra, med mindre man atter vilde ty til Veksler eller søge ud paa Laanemarkedet noget tidligere end beregnet. Ingen af Delene var heldigt. Det var godt nok at sige, at Udvidelsen var nødvendig, men man maatte ogsaa spørge, om man havde Raad. Marselisborg Hospital havde kostet 800000 Kr., saa hvis man vedtog det foreliggende Forslag, vilde man i Løbet af godt et Par Aar have brugt henimod et Par Millioner til Hospitalsvæsenet. Det var særdeles forstaaeligt, at Folk i stor Udstrækning lod sig indlægge paa Hospitalet i Stedet for at blive hjemme, for det var jo meget billigere. Hvis Udvalget samtidig med at foreslaa Udvidelsen var kommet med Forslag om at forhøje Taksten, vilde der havde været noget mere Mening i det, men det havde Udvalget jo ikke gjort. Der var derfor god Grund til at bede Udvalget overveje, om Udvidelsen ikke kunde gøres noget billigere, ligesom ogsaa til at lade Forslaget gaa tilbage til Budgetudvalget og til at indhente alle mulige Oplysninger. Det var givet, at man skulde have en medicinsk Afdeling, men den kunde maaske nok bygges noget mindre end foreslaaet f. Eks. paa 50 Senge. Saa kunde man om en 3—4 Aar atter udvide den. Med Hensyn til Funktionærboligen og de øvrige Foranstaltninger kunde der maaske ogsaa spares noget.

M i k a e l J o h a n s e n takkede Hr. Moustén for de givne Oplysninger. Hvis Forrentning og

Amortisation blev medregnet, vilde Udgiften pr. Seng vist være større her end i andre Byer. Talerens Parti havde ikke haft Ledelsen af Hospitalernes Administration de sidste 12 Aar. Fra 1900—1903 havde Hr. Marthin Hansen været ledende, og han tilhørte ikke Talerens Parti, fra 1903—1909 havde Bankdirektør Nørgaard været Formand i Udvalget, og han var heller ikke i særlig Grad Talerens Meningsfælle, og endelig havde Hr. Moustén fra 1909 været Udvalgets Formand.

Simon sen udtalte, at Spørgsmaalet om mere Hospitalsplads var brændende over det ganske Land. Det var Tiden, der stillede sine Krav. Aarhus var ved at blive en stor By, saa det var ikke underligt, at der blev stillet store Krav til Hospitalsvæsen. Det vilde sikkert være Synd at sætte den almindelige Betaling op, og det vilde heller ikke redde noget ved Situationen. At Sygekassens Medlemmer skulde kunne indlægges for 85 Øre, kunde man nemlig næppe røre ved, og den aller største Del af Patienterne var desuden Middelstandsfolk, for hvem en Takstforhøjelse af kun 30 Øre vilde være meget følelig. Endelig maatte Byen jo selv betale for de allerfattigste, og de mest velhavende kom slet ikke paa Hospitalet, men gik til de private Kliniker. En Forhøjelse af Taksten vilde saaledes kun betyde en Forøgelse af Byrden for Middelstanden og Arbejderstanden. Der var sket en glædelig Udvikling i Retning af Sygehusbehandling. I gamle Dage troede Folk, at det var den visse Død at blive indlagt paa et Hospital, men Forholdene havde forandret sig saaledes, at den opvoksende Slægt ansaa Sygehusopholdet for Bevarelse af Livet. Det var da ogsaa ganske givet, at Hospitalerne reddede mange Liv og for en stor Del var Aarsag

til, at Dødelighedsprocenten var gaaet ned. Taleren anbefalede, at der blev indrettet Lokaler til et kommunalt Apotek, selv om dette ikke straks blev oprettet. Det vilde utvivlsomt være en Besparelse selv at tilberede Kommunens Medicinforbrug, og de private Apoteker kunde ikke blive meget forulempede derved. Efter sidste Beretning havde Københavns Kommune gennem sin Dispensationsanstalt faaet sin Medicin for godt halv Pris, og det betød dog noget. Efter samme Forhold vilde det for Aarhus betyde en Besparelse paa ca. 10000 Kr. aarlig. Taleren maatte fralægge sig enhver Andel i Hospitalsvæsenets muligt dyre Administration, idet det ikke var hans Skyld, at man havde erstattet den Overlæge, der afgik ved Døden, med 4 andre Overlæger. Taleren havde tværtimod advaret derimod, men Byraadets Flertal vilde have det saaledes. Det forbavsede Taleren, at man normalt kun regnede med 5 Senge pr. 1000 Indbyggere, da han ikke havde troet, at man kunde nøjes dermed, og han følte sig overbevist om, at Udgiften ikke kunde bringes længere ned, naar man ikke tilstræbte mere. At bygge saaledes, at man i Løbet af faa Aar atter skulde til at udvide, vilde ikke betale sig, det havde man dyrekøbt Erfaring for. Den ny Motor til Elektricitetsværket behøvede man ikke at bekymre sig for, for med den inddirekte Beskatning, der blev drevet ved Belysningsvæsenet, kunde man udmærket godt tage Beløbet til den af Driften. Det var Taleren uforstaaeligt, at Hr. Møller vilde fremstille Byens finansielle Stilling mørkere, end den var. Det var vel rigtig, at man havde regnet med, at Laanet skulde strække til i 10 Aar, men Perioden vilde saa være udløbet med 1916—17, fordi Laanet skulde have været optaget i 1906—07, da man

kørte paa midlertidige Laan. Taleren havde intet imod, at Sagen blev grundigt overvejet, og at Budgetudvalget fik den til Undersøgelse, men han troede ikke, der kunde spares ret meget, naar den nødvendige Plads skulde skaffes til Veje.

J a k o b J e n s e n syntes ikke, Hr. Mikael Johansen skulde skyde Bankdirektør Nørgaard fra sig, for Nørgaard havde efter Talerens Mening været den dygtigste Højremand, der havde siddet i Byraadet. Den Maade, Hr. Møller havde opgjort de økonomiske Forhold paa, havde været noget ved Siden af. Det var saaledes ikke i Løbet af et Par Aar, men 20 Aar, at man, hvis Udvidelsen blev vedtaget, vilde have brugt et Par Millioner til Hospitalsvæsenet. Man maatte indrette det saaledes, at de syge hurtigst muligt kunde blive helbredede. At Sygekvotienten her var betydelig lavere end i Landdistrikterne skyldtes Sygehusene, og det Forhold vilde man forhaabentlig bevare. Det betalte sig ikke at lade de syge blive i Hjemmene. Der vilde gaa et Par Aar til Hospitalsudvidelsen, og der vilde saaledes til den Tid kun være et Aar tilbage af Laaneprodukten. Der taltes forøvrigt saa meget om det, der blev laant, men der sagdes intet om, hvor meget der blev afviklet, uagtet det dog i Laaneprodukten blev en meget stor Sum. Byens Status var udmærket god, og endelig maatte det erindres, at det Beløb, der medgik til de afskærende Ledninger, kun blev givet i Forskud og atter vilde komme ind. Naar Pengene gik til Sygehusudvidelsen, kunde de ikke bruges til Krematoriet; det maatte Højre jo dog være glad ved.

M o u s t e n troede ikke, Udvidelsen kunde foretages billigere. Rumforholdene var i hvert

Fald ikke større, end de skulde være. Naar Udgiften var blevet saa stor, skyldtes det, at man havde ventet for længe med at bygge Marselisborg Hospital. Administrationen havde vist været meget god. Udvalget havde intet imod, at Sagen gik til Budgetudvalget, men Taleren indsaa ikke, hvad dette skulde gøre. Nu drejede det sig for Udvalget om at faa at vide, om man kunde lægge Funktionærboligen paa Vadskeriets Plads; ellers kunde Udvalget ikke arbejde videre. At tænke paa kun at bygge til 50 Senge, var ganske ugørligt, da der ikke kunde udvides mindre end projekteret.

P. J e n s e n troede ikke, der kunde bygges billigere, end Udvalget krævede. Hvis Lægerne vilde søge at holde de Patienter hjemme, som kunde helbredes der, vilde det hjælpe betydeligt, saa Taleren troede, at Lægerne kunde hjælpe Kommunen noget ved ikke at forlange andre indlagt, end det var absolut nødvendigt. Det kommunale Vadskeri til Betjening for Kommunens forskellige Institutioner burde oprettes i Forbindelse med Arbejdsanstalten.

M i k a e l J o h a n s e n var ikke sikker paa, at det intime Venskab, der havde været mellem Hr. Jakob Jensen og Bankdirektør Nørgaard, i alle Forhold havde været til Gavn for Kommunen.

M ø l l e r hævdede, at den af ham givne Fremstilling af de finansielle Forhold passede. Man havde faaet Laanet i 1909, saa Laaneperioden vilde ikke udløbe før i 1919. Man kunde komme saa ofte paa Laanemarkedet, at man var mindre velkommen. Hvis man afviklede lige saa meget, som man laante, var det godt, men det gjorde man jo aldeles ikke. Selv om det skulde indrømmes,

at Marselisborg Hospital var blevet bygget for sent, saa var det dog rigtigt, at man i Løbet af 3—4 Aar, hvis den nu foreslaaede Udvidelse blev vedtaget, vilde have anvendt et Par Millioner til Hospitaler. Taleren troede vedblivende, at der maatte kunne bygges noget mindre, saa han vilde helst have Forslaget tilbage til Udvalget, om det ikke kunde finde Besparelser for et Par Hundrede Tusinde.

Kjeld Sørensen takkede Udvalget for Forslaget. Der var absolut Mangel paa Hospitalsplads her i Byen. Ligeledes vilde han takke Udvalget for Forslaget om Indretning af en »Klokke«. Denne vilde blive til Fordel for mange. Lægerne her var næppe værre til at lade Patienter indlægge paa Hospital end i andre Byer. Forholdet var, at Folk mere og mere fandt sig tilfreds med Hospitalerne.

Mousten bemærkede, at Udvalget ikke kunde tage Forslaget tilbage, fordi det ikke kunde indse, at der kunde spares paa noget Punkt.

J. C. Petersen kunde ganske slutte sig til Hr. Moustens Udtalelse. Forslaget var overvejet i mange og lange Møder, og det kunde næppe blive anderledes. Den eneste Fortrøstning var, at Overslaget ligesom for Marselisborg Hospital var saa rigeligt, at hele den opførte Sum ikke vilde gaa med. At bygge til et mindre Antal Patienter vilde være uforsvarligt ogsaa i økonomisk Henseende.

Formanden fandt det naturligt, at underkaste Forslaget en 2. Behandling og at lade det gaa til Budgetudvalget i Mellemtiden. Paa Laanelisten var der opført 50000 Kr. til et kommunalt Vadskeri; maaske kunde Budgetudvalget give et Skub til Realisation af denne Plan.

J. C. Petersen skulde glæde sig om Budgetudvalget kunde fremme Planen om Opførelse af et kommunalt Vadskeri.

Carl Laursen bemærkede, at Vadskeriforholdene paa »De gamles Hjem« var meget primitive, og at man kun havde ventet med dets Ombygning af Hensyn til Hospitalsudvidelsen. Kunde det hele samles under et kommunalt Vadskeri, vilde det sikkert være heldigt.

Overgik til 2. Behandling. Henvistes til Budgetudvalget.

6. (J. Nr. 2¹⁰⁸—1913). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens §§ 21 og 6** for Ejendommen Sønderalle 29.

Anbefaledes.

7. (J. Nr. 2¹⁰⁹—1913). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 21** for Ejendommen Frederiksgade 75—77.

Anbefaledes.

8. (J. Nr. 2¹¹⁰—1913). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 21** for Ejendommen Søndergade 4—6.

Anbefaledes.

9. (J. Nr. 211—1913). Andragende om **Dispensation fra Bygningslovens § 23** for Christian den Niendes Børnehjem, Finsensgade.

Anbefaledes.

10. (J. Nr. 1³¹—1913). Andragende om Approbation paa **Udstykningsplan** for Matr. Nr. 2060 af Bygrundene.

Anbefaledes.

11. (J. Nr. 1³²—1913). Andragende om Approbation paa **Udstykningsplan** for Matr. Nr. 344 b og 344 c af Bygrundene fra Marselisborg.

Anbefaledes.

12. (J. Nr. 1³³—1913). Andragende om Approbation paa **Sammenlægning** af Matr. Nr. 249 c, 249 i, 248 c og 246 p af Bygrundene.

Anbefaledes.

13. (J. Nr. 1³⁴—1913). Andragende om Approbation paa **Udstykningsplan** for Matr. Nr. 1836 a af Bygrundene.

Anbefaledes.

